

RÖDA KORSETS FOLKHÖGSKOLA, STOCKHOLM
Examinationsrapport i "Rättvis handel"
Våren 2009
Handledare: Benton Wolgers och Andrea Lindgren

"Gör som oss – Go nuts!"

Besök hos tvättnötsproducenterna WISH och deras handelspartner Purna Kalash i Nepal

Linnea Brunzell
Henrietta Eurenus

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. BAKGRUNDSBESKRIVNING: PURNA KALASH OCH WISH	2
1.1 Purna Kalash Traders	2
1.2 WISH- Womens Initiative for Self-Help.....	2
1.3 WISH medlemmar – Vilka är de och var återfinns de?	2
1.4 WISH huvudsyften	4
1.5 Lönenivå.....	4
1.6 Arbetstider	5
1.7 Arbetsmiljö	5
1.8 WISH kvinnornas arbetsdag.....	6
1.9 Mammaledighet	6
1.10 Utbyten av idéer och tankar mellan WISH kvinnor	6
2. TVÄTTNÖTTEN	7
2.1 Beskrivning.....	7
2.2 Produktionskedjan.....	7
3. SOCIAL UTVECKLING	8
3.1 Mikrolån.....	8
3.2 Minskad urbanisering	8
3.3 WISH stärker kvinnor	8
3.4 Inget barnarbete	8
3.5 Öppenhet	8
3.6 Då och nu, vad WISH har inneburit	9
3.7 WISH framtid	9
4. MILJÖ	10
4.1 Tvättnötsproduktionen bevarar Nepals skogar	10
4.2 Tvättnötterna har inte någon internationell miljömärkning	10
5. FRÅGOR TILL PRODUCENTERNA	11
6. ETT BESÖK I BYN JYAMRUNG, DHADING DISTRICT: DÄR NÖTEN ANVÄNDS LOKALT	14
6.1 Trädets utbredning och karaktär i byn Jyamrung.....	14
6.2 Lokal användning av nötterna	16
6.3 Tips till de svenska konsumenterna.....	17
6.4 När och var genomfördes besöket?	17

BILDER I TEXTEN:

Bild 1: WISH medlemmarna vi träffade. Fr. v: Chanchali Tamang, Menuka Shrestha, Menuka Shresthas dotter, Sudha Joshi, Tara Nawa, Mira Shrestha, Shanta Poudel och Urmila Shrestha

Bild 2: Dang Deokhuri distriktet i Nepal markerat med rött. Där växer tvättnötsträden.

Bild 3: Under besöket i april 2009. Lilla Bild 1: Ny liten planta, Bild 2: Fullväxt träd

Bild 4: Getter som äter tvättnötsträdets lövverk

Bild 5: Nötens utseende, obehandlad och direkt från trädet

Bild 6: Lokalt krossas nöten med en sten och flisorna används för att utvinna tvättmedel.

1. BAKGRUNDSBESKRIVNING: PURNA KALASH OCH WISH

1.1 Purna Kalash Traders

Purna Kalash Traders grundades 1978. Organisationen beskriver sig som "a partnership company", dvs. ett företag vars verksamhet bygger på samarbete med andra grupper och/eller företag. Deras huvudsyssla är att vara ett exportföretag som underlättar marknadstillträdet för sina samarbetspartners. De största importörerna av Purna Kalash produkter återfinns i Tyskland, Schweiz och Japan. Tyskland som är det största importlandet köper in produkter genom organisationerna El Puente och dwp eG. Båda dessa organisationer är medlemmar i WFTO, World Fair Trade Organisation. Den första kontakten Purna Kalash knöt med EL Puente skedde för över 20 år sedan. El Puente köpte först varor från en av Purna Kalash exportorienterade samarbetsorganisationer, men har sedan 1993 handlat direkt med den nepalesiska organisationen. De upprätthåller en frekvent kontakt med varandra och EL Puente uttrycker själva att denna kommunikation flyter okomplicerat och de uttrycker också att den är mycket trevlig. Just tvättnötterna marknadsförde Purna Kalash väl till EL Puente, som inte var sena att visa sitt intresse. El Puente ser försäljningen av tvättnötterna som "en gyllene möjlighet".

Purna Kalash bästa produkt, enligt försäljningsvolym, är även deras äldsta produkt, te. Te produktionen sker främst i Nepals östra delar. Purna Kalash är inte själva medlemmar i WFTO, men önskar bli det i framtiden.

1.2 WISH– Womens Initiative for Self–Help

En av de samarbetspartners som Purna Kalash har är WISH– Womens Initiative for Self–Help. Samarbetet etablerades under 2006. Det var WISH–gruppens två initiativtagare, Mira Shrestha och Sudha Joshi, som tog den första kontakten. De hade sedan tidigare fått kännedom om och kontaktuppgifter till Saumendra Shrestha och ville förmedla, och få stöd, för sin idé. Saumendra Shrestha insåg snabbt värdet av kvinnornas eget initiativtagande till en förbättrad livssituation och etablerade ett samarbete som gav dem en möjlighet till att bli oberoende, självförsörjande och även ge dem en stärkt roll i det mansdominerande nepalesiska samhället. De möjligheter som kvinnorna har fått ligger precis i linje med vad de ville åstadkomma med WISH. Deras engagemang har förbättrat framtiden för flertalet kvinnor, både sin egen, sina nuvarande medlemmars och sina potentiella framtida medlemmars framtid. De två initiativtagande kvinnorna lärde känna varandra genom skolan deras barn utbildar sig i och de har sedan rekryterat fler medlemmar till gruppen via vänner och genom att nätverka i Katmandu stad. Både Mira Shrestha och Sudha Joshi är idag medlemmar i WISH och ser ett stort värde i detta medlemskap.

1.3 WISH medlemmar – Vilka är de och var återfinns de?

Idag består WISH av cirka 35 kvinnor från olika regioner i Nepal. De är alla vuxna kvinnor och gifta. Alla, oberoende kast och familjebakgrund, kan ansöka om ett medlemskap. Dock ges företräde åt de mest utsatta kvinnorna och deras familjer. Alla som är medlemmar i WISH har samma rättigheter och det finns en s.k. medlemsstyrelse, som består av fem personer från

gruppen. Vart femte år sker det ett val då medlemmarna i styrelsen utses. I och med att organisationen är nystartat har det ännu inte skett något nyval, men det kommer att ske inom de två kommande åren om tidsplanen följs.

Inom WISH finns det två grupper, WISH Women och WISH WOMEN. WISH Women samlar ihop tvättnötterna, medan WISH WOMEN syr, trycker och packar tvättnötterna i Kathmandu. Genom dessa olika uppgifter blir kvinnorna både verksamma inom produktion och service. Det finns en förhoppning att kvinnorna i framtiden ska kunna packa produkterna i sina hem med, istället för som nu behöva specifika lokaler för detta ändamål.

De fyra områden som kvinnorna återfinns och verkar i är Jhapa, Bahun Dangi Village i östra Nepal, Chitwan i Terai-området, Dang Deokhuri distriktet och Katmandu-området som innefattar Patan, Baktaphur och Katmandu stad. Plockningen av nötterna sker huvudsakligen i Dang Deokhuri distriktet, medan påsarna sys och trycks, samt packas, i Katmandu-området. WISH-gruppen producerar flera olika produkter, vilket gör att de återfinns i fler regioner än de direkt knutna till tvättnötterna.

Bild1: WISH medlemmarna vi träffade. Fr. v: Chanchali Tamang, Menuka Shrestha, Menuka Shresthas dotter, Sudha Joshi, Tara Nawa, Mira Shrestha, Shanta Poudel och Urmila Shrestha

1.4 WISH huvudsyften

1. Uppmuntra kvinnor att bli självförsörjande genom familje- hus- eller småskalig produktion.
2. Hjälpa kvinnorna i WISH att få marknadstillträde för sina produkter och hjälpa dem att erhålla ett rättvist pris.
3. Tillgodose dem med den kompetens de behöver för att möta den internationella standarden.
4. Stödja kvinnorna med små lån för att kunna starta eller vidarebedriva sin produktion och även tillgodose med lån till deras dagliga behov. Detta är en garanti inom WISH.
5. Garantera kvinnorna att deras produkter säljs enligt överenskommelse.

1.5 Lönenivå

Lönen och hur den beräknas skiljer sig beroende vilka arbetsuppgifter som en kvinna har inom WISH. Men grundläggande för alla är att ingen kvinna har en fast inkomst året runt utan jobbar då en order kommer in. Detta försöker Purna Kalash möta genom att ge dem bra betalt när de väl arbetar.

Kvinnorna som arbetar i Purna Kalash lokaler har en dagslön. De arbetar med att packa tvättnötterna eller tvätta påsarna efter att de tryckts och sytts. Detta arbete sker aldrig i arbetarens hem. Dagslönen ligger på ca 2,5 US dollar, vilket kan ställas i förhållande till landets minimilön som enligt Saumendra är 2 US dollar per dag. Genom att få 0,5 dollar extra per dag så blir det en klar förbättring per månad, med 12 dollar om kvinnan vid en order arbetar heltid (Beräknat på 6 dagars arbetsvecka) .

Kvinnorna som trycker eller syr får inte betalt per dag utan per produkt. Senaste ordern som kom in till Purna Kalash avsåg 1000 påsar. En av WISH medlemmarna, Menuka Shrestha, genomförde detta uppdrag på tre dagar. Vanligtvis har kvinnorna längre tid på sig under en order, men detta var ett specialfall. Det var nämligen andra gången kvinnan tryckte samma order, pga. att påsarna första gången inte fått korrekt tryck. Ansvar för detta tar Purna Kalash och kvinnan betalades givetvis för båda gångerna som hon genomförde trycket. Menuka Shrestha erhöll 40 EURO för dessa tre dagars arbete. (Det bör tilläggas att hon fick hjälp av sin familj för att klara ordern inom den utsatta tiden.)

Om det kommer en stor order och kvinnorna måste arbeta över de normala arbetstimmarna vid Purna Kalash kontor, dvs. packning och tvättning av påsarna, så får de 150 % lön under de extra timmarna och de har även samma förutsättningar under lördagar. Under festivaler får de extra pengar, en bonus, eftersom de då inte kan jobba på grund av tidsbrist och festivaler är kostsamma. Lönen betalas ut i slutet av varje månad. Vid önskan ges förskottsbetalning till WISH-medlemmarna.

1.6 Arbetstider

Vilka arbetstider kvinnorna har beror på hur stora beställningarna är samt hur mycket fritid de har att satsa i WISH projektet. I huvudsak kan det dock sägas att de kvinnor som arbetar i sina hem själva planerar sina arbetstider och uppgifter efter mån av tid. Detta måste självfallet även kvinnorna som arbetar i Purna Kalash lokaler, med packning och tvättning av påsarna, göra men de riktlinjer de har är en arbetsdag mellan 9,00 och 15,00, med en timmes lunchrast.

Det får aldrig glömmas att WISH för dem är en bisyssla och inte deras huvudsakliga arbete. De flesta är hemmafruar som inte har avlönade jobb. WISH blir därför ett sätt för dem att skapa självständighet och utöka dagskassan. Det som kvinnorna gör när de inte arbetar för WISH är att sköta hushållet hemmavid, vilket är mycket tidskrävande. Dessa sysslor innefattar att laga mat, städa, tvätta, ta hand om barnen och även vid flertalet festivaltillfällen ta hand om vänner och släktingar som kommer på besök. Under dessa festivaler kan kvinnorna vara sysselsatta dygnet runt och kan inte ägna WISH någon tid. Kvinnornas uppgifter kanske inte låter som mycket tidskrävande och inte heller olik en vuxens uppgifter i en svensk familj. Dock måste vi alla påminna oss om vilka skiljda kontexter en svensk och nepalesisk vuxen lever efter och att "hushållsuppgifterna" har en betydligt mer krävande karaktär här är där.

De sociala plikterna är fler och större i Kathmandu än de är i bergsområdena. Under monsunen perioden i Nepal krävs mycket arbete inom jordbruket vilket gör att kvinnorna under denna period har ännu mindre tid att ägna åt WISH. Enligt kvinnorna själva skulle 4–5 timmar per dag vara det optimala för då hinner de med sina egna sysslor och får en god extra inkomst. Kvinnornas andra uppgifter gör att de, oberoende vilken lön de skulle få, inte kan acceptera fler timmar. Vi frågade dem om de skulle kunna planera om och jobba mer om de fick en riktigt god dagslön, 10 US Dollar, men fortfarande då är det inte genomförbart enligt dem. Det är alltså inte i första hand en ekonomisk fråga om de skulle vara villiga att jobba mer, utan arbetet i WISH är beroende av tidsåtgången och de måste alltid anpassa sig till deras andra sysslor i hemmet eller andra verksamheter. Uppgifterna hemmavid är varierande i intensitet och omfattning och det försvårar ytterligare för kvinnorna att ha bestämda arbetstider. Under ett år kan en WISH kvinna maximalt arbeta 200 av årets 365 dagar, på grund av deras stora plikter i hemmet. När det är ont om orders så kan kvinnorna få packa och trycka tepåsar i brist på annat arbete, så att deras känsla av oberoende kvarstår.

1.7 ARBETSMILJÖ

Kvinnorna beskriver att de konstant tänker på sin arbetssituation. Inte för att den är dålig, utanför att de har väldigt mycket annat att göra, utanför sina WISH åtaganden i sina hem. Enkelt uttryckt kan man säga att de har mycket att göra men lite tid. Som så många andra önskar de att dygnet hade flera än 24 timmar. När vi frågar dem vad som kan förbättras säger kvinnorna i korus: "Mer tid och säkrare arbetstider", så de mer enkelt kan planera sina dagar. Då vi ber dem beskriva sin faktiska arbetssituation, oberoende deras känsla för tidsbrist, så är alla genomgående mycket nöjda, oberoende om de arbetar i Purna Kalash lokaler i Thimi, Baktaphur eller om de arbetar i sitt hem.

I Purna Kalash lokaler sker paketering av produkter. Förutom paketering av tvättnötter har de även rökelse, teer, citrongräs, kryddor m.m. Trycket på påsarna sker i arbetarens hem och färgen köps av kvinnan, för hennes egna pengar, medans tyget tillhandahålls av Purna Kalash. Tvättning och torkning av tvättnötspåsar sker i Purna Kalash lokaler. Kvinnorna ansvarar själva för sin arbetsmiljö då den sker i hemmet. Vid behov får kvinnorna låna pengar för att förbättra denna. Purna Kalash uppmuntrar sina arbetare att skapa en god arbetsmiljö och informerar dem om riskerna med att välja farliga kemikalier vid färgning och tryck. Kvinnan som utför trycket, Menuka Shrestha, använder inte plasthandskar, men uttrycker själv att färgen är enkel att tvätta bort med tvål och vatten, samt att den inte gett upphov till irritation eller skada på händerna. Hon säger själv att detta beror mycket på att hon använder den dyraste färgen på marknaden för att verkligen begränsa riskerna, då billiga färger innehåller mycket skadliga ämnen för både människa och miljö.

1.8 WISH kvinnornas arbetsdag

Det finns ingen "normal" arbetsdag för dessa kvinnor. De arbetar efter beställningsvolym och hur mycket fritid de har att lägga ner på arbetet. Beroende på hur mycket hushållsarbete de har kan de arbeta olika mycket. Saumendra uttrycker att om beställningarna skulle öka och bli mer kontinuerliga så skulle han kunna ge kvinnorna en ännu bättre arbetsituation och ännu större säkerhet. Purna Kalash filosofi är att kunna stärka fler kvinnor så om ordarna i framtiden skulle öka så skulle fler kvinnor få vara med i WISH och få en inkomstgenerande bisyssla. Viktigt att komma ihåg är att detta är just en bisyssla och kvinnorna har inte möjlighet att jobba med detta som ett heltidsjobb. Detta ska snarare komplettera familjeekonomin och stärka kvinnornas roll i samhället.

1.9 Mammaledighet

I och med att kvinnorna inte har en fast och regelbunden anställning har de inte heller någon betalt mammaledighet. Dock ges de möjligheten att planera om de vill arbeta eller inte under denna period och de har möjligheten att få mikrolån för att finansiera de extra omkostnaderna.

1.10 Utbyten av idéer och tankar mellan WISH kvinnor

Kvinnorna samlas cirka var tredje månad. På grund av spridningen inom gruppen finns det inte möjlighet att ses oftare, eftersom avstånden är stora och kvinnorna inte kan lämna sina hem under längre perioder, då deras arbete blir lidande och familjelivet påverkas. Det som kvinnorna diskuterar då de ses är bland annat möjligheter till utvecklandet och skapandet av nya produkter och de problem eller möjligheter de stöter på. Genom dialog kan kvinnorna hjälpa varandra ytterligare att nå hållbara lösningar.

2. TVÄTTNÖTTEN

2.1 Beskrivning

Tvättnöten innehåller ämnet saponin. Saponin är ett naturligt rengöringsmedel, som minskar ytspänningen och rengör genom att emulgera smuts, fett och damm. Nöten används till flertalet typer av rengöring. Förutom att fungera som tvättnot i Europa används den även för rengöring lokalt i Nepal, till tvätt, städning, rengöring, dusch m.m. För ca 80 år sedan började man använda industriell tvål i Nepal. Innan dess användes tvättnötter till samtlig rengöring. Än idag, trots den industriella tvålen, använder väldigt många tvättnöten för att den är gratis och miljövänlig. Användningsintensiteten är dock betydligt högre i rurala än i urbana delar av landet.

2.2 Produktionskedjan

Nötterna plockas i en Community Forest i Dang Deokhuri distriktet som ligger i västra Nepal, ca 550 km från Katmandu. Plockningen sker från slutet av oktober till slutet av december, och ett träd kan ge cirka 20 kilo nötter under ett år. Det är ofta män som sköter själva plockningen av nöten, då träden är höga och svåra att ta sig upp i. Kvinnorna, som är medlemmar i WISH (15–20 stycken), samlar ihop nötterna som deras män plockar och rensar dem sedan på fröna inuti, innan de transporteras till Purna Kalash kontor i Katmandu. Fröet har inget konkret användningsområde förutom att bibehålla utbredningen av arten, och därför återplanteras en del av dem där nötterna plockas. Att sy påsar och göra tryck sker hela året runt, dvs. denna del av produktionen är inte säsongsbetonad.

Nedan finns en förenklad beskrivning av vad som sker efter att nötterna har samlats in i Dang Deokhuri distriktet i Nepal. I parenteserna bakom varje beskriven arbetsdel innan export, punkt 1, presenteras även namnet/namnen på de kvinnor vi träffade under vår resa som arbetade med respektive uppgift.

1. Nötterna skickas till Purna Kalash i Katmandu där de vägs och paketeras i påsarna som är:

- a. Sydda av kvinnor från WISH (Urmila Shrestha)
- b. Tryckta av kvinnor från WISH (Menuka Shrestha)
- c. Tvättade och torkade av kvinnor från WISH (Chanchali Tamang)
- d. Paketerade av kvinnor från WISH (Sudha Joshi, Mira Shrestha, Shanta Poudel)
- e. Kvalitets kontroll av produkterna, utförs av kvinnor från WISH

2. De packade nötterna skickas till El Puente i Tyskland.

3. Från El Puente beställer sedan The House of Fair Trade nötterna till Sverige.

4. Världsbutikerna i Sverige beställer från The House of Fair trade

5. Via världsbutikerna når sedan tvättnötterna kundens hem.

3. SOCIAL UTVECKLING

3.1 Mikrolån

För att kvinnorna i WISH ska kunna betala sina barns skolgång ger Purna Kalash, vid behov, mikrolån för detta syfte. Skolavgiften i Nepal är väldigt hög om man skickar sina barn till en privatskola. Mikrolån tillhandahålls även om kvinnorna vill starta andra företag, för sjukvårdskostnader, husbyggen m.m. Det är väldigt vanligt att kvinnorna utnyttjar denna förmån, 35 av 40 kvinnor inom WISH har hittills tagit lån. Det vanligaste är att de tar små lån som sedan betalas tillbaka genom lönen, helt utan ränta. Purna Kalash har upprättat en fond för just detta ändamål. De flesta lånen är små, 10 000 – 15 000 nepalesiska rupies vilket vid denna tidpunkt motsvarar 1000–1500 svenska kronor. Det största lån som tagits är 200 000 rupies.

3.2 Minskad urbanisering

På Purna Kalash finns ett initiativ att minska den höga urbaniseringstakten genom att ge kvinnorna en möjlighet att försörja sig på landsbygden. Detta initiativ har fått mycket positiva effekter då de extra inkomsterna har gjort att kvinnorna kan stanna kvar i de rurala områdena och samtidigt bidra till försörjningen av sina familjer. De har bl.a. kunnat bygga sina egna hus, utbilda sina barn och öka sin levnadsstandard.

3.3 WISH stärker kvinnor

Kvinnornas oberoende har ökat mycket tack vare WISH initiativet. De har i en större utsträckning kunnat utbilda sina barn och samtidigt har de kunnat få bättre hälsovård. Det bästa i det hela är att WISH vuxit fram från kvinnornas egna idéer och initiativ. De har, genom sin egen vision, lyckats få en ökad självkänsla, förbättrad ekonomi och tack vare detta kunnat ge både sig själva och sina barn ett bättre liv.

3.4 Inget barnarbete

I WISH gruppen finns ingen minderårig medlem och barnarbete är inte heller tillåtet. I och med att produktionen ofta sker i kvinnornas hem är det så klart ofrånkomligt att barnen befinner sig på sin mammas arbetsplats, men de bedriver inte arbete själva utan deltar endas på ett barns nivå. Genom att kvinnorna får en extra inkomst motverkas barnarbete på ytterligare ett sätt då familjekonomin stärks och barnen ges möjlighet till utbildning.

3.5 Öppenhet

Vi möttes av en stor öppenhet vid våra besök. Alla frågor besvarades, alla oklarheter förklarades. Vi fick träffa kvinnorna, diskutera deras arbetsförhållanden och vårt gemensamma intryck är att samtliga till 100 % verkligen fattar beslut och handlar med hänsyn till kvinnornas bästa. Under vårt sista besök diskuterades också viljan från såväl Purna Kalash som WISH-gruppen att kunna etablera en volontärverksamhet. En sådan verksamhet kräver öppenhet och vi är helt övertygade om att de kontrollanter som stämmer av situationen hos tvättnötsproducenterna skulle bli mer än nöjda.

3.6 Då och nu, vad WISH har inneburit

Inom Purna Kalash har man kunnat se att kraftigt förbättrad levnadsstandard, då fler har fått tillgång till en marknad. Tydliga exempel på detta är att kvinnorna i WISH har fått en mycket bättre ekonomiska situation. De har inte bara haft råd att behålla sina barn i skolan utan även kunnat skriva in de yngre. Purna Kalash har på kort tid kunnat se ett ökat intresse för medlemskap i WISH och kvinnornas kreativitet har gett uppslag till många nya produkter.

3.7 WISH framtid

Saumendra på Purna Kalash nämnde för oss att de just nu funderar på att börja producera parfymer och tvålar. Bl.a. Har man börjat pröva dofter för parfymer men ännu inte nått en bra slutprodukt. Till parfymsatsningen behöver de investeringar, men detta är fullt möjligt att ordna. Kvinnorna kan inte själva låna pengarna direkt från en bank, men Purna Kalash kan ta lånet i deras ställe och därmed uppmuntra kreativa förslag och potentiella produkter. Just denna uppmuntran är oerhört central i Purna Kalash verksamhet. Kvinnorna i WISH ges ett stort utrymme för att fundera kring och skapa nya produkter. Först ser man till möjligheten i den idé de har och sedan om marknaden finns för produkten. Ibland lyckas idéerna ibland inte.

Purna Kalash önskar i framtiden kunna anställa fler kvinnor och även, i den mån det är möjligt, tillgodose med heltidsanställning istället för som nu säsongsbetonad anställning. Intresset för medlemskap är stort bland kvinnor i Nepal. För att bli medlem i WISH krävs ett eget initiativ och en egen produkt. För att det ska vara möjligt behöver de fler produktidéer som kan konkurrera på den internationella marknaden och öka sin försäljningsvolym samt profit. Just nu måste de neka intresserade kvinnor en plats i WISH eftersom de annars inte har resurser att tillgodose sina medlemmar med en god möjlighet till hållbar utveckling och ökad inkomst. Om de har fler medlemmar än de ekonomiskt klarar av så kan det få negativa konsekvenser för de redan befintliga medlemmarna, samt att WISH rykte kan försämrans om de har medlemmar som inte får tillgång till förmånerna. Om försäljningsvolymerna ökade och det skapades en ökad efterfrågan på produkter så skulle fler nepalesiska kvinnor få en möjlighet till utveckling. Här har svenska konsumenter en stor påverkansmöjlighet.

4. MILJÖ

4.1 Tvättnötsproduktionen bevarar Nepals skogar

Skogen där tvättnötterna växer är, som ovan nämnt, en Community Forest i Dang Deokhuri distriktet i Västra Nepal. Skogen kan, tack vare tvättnötsproduktionen, bevaras bättre då WISH plockarna betalar 5 % av vinsten från Purna Kalash i skatt. Skatten gör att WISH medlemmarna har rätt att plocka nötterna och sälja vidare dem, genom att bidra till upprätthållandet av skogen. Trädet växer vilt i hela Nepal men det har skett en kraftig minskning de senaste decennierna. Avskogningen beror på att människor inte inser deras värde i ekosystemet och hugger ner dem för bränsle eller för att skapa plats för bostäder. Trädens minskning kan även bero på den dåliga vattendistributionen i landet, som gör att träden inte får de förutsättningar som krävs för att de ska växa.

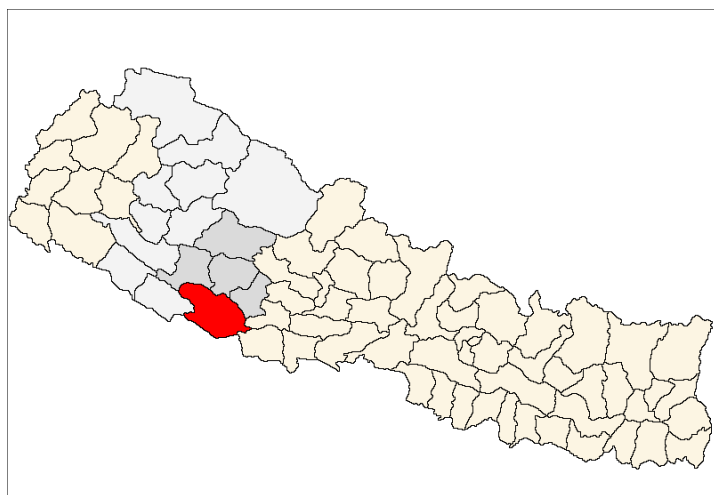

Bild 2: Dang Deokhuri distriktet i Nepal markerat med rött. Där växer tvättnötsträden.

Genom att nötterna används på exportmarknaden bevarar detta miljön i Nepal eftersom befolkning inser värdet av sina träd och värderar dem som en resurs. Vid en ökad efterfrågan planteras också fler träd vilket gör att andelen träd i landet ökar vilket är mycket positivt då avskogning, som ovan beskrivet, är ett stort miljöproblem i Nepal. Även om nötterna växer vilt betyder inte att de finns i stor omfattning överallt. Därför kan man inte utnyttja tvättnötter som exportvara i alla områden i Nepal, dock kan de användas lokalt. Purna Kalash inser vikten av att sälja miljömässigt hållbara produkter, dels för att efterfrågan på dessa varor är stor och dels för att effekterna är positiva både i Nepal och i Europa. Purna Kalash ger samtliga kvinnor instruktionen att samtliga produkter ska vara så naturliga som möjligt. De informerar kvinnor om miljö genom exempelvis seminarier och utbildar arbetarna i hur de mest optimalt kan skapa bra produkter för en hållbar miljö.

4.2 Tvättnötterna har inte någon internationell miljömärkning

Tvättnötterna har ingen miljömärkning men de ser att en märkning skulle kunna ge tillgång till en större marknad och en ökad försäljning. På sina teer har Purna Kalash en organisk certifiering.

5. FRÅGOR TILL PRODUCENTERNA

1. På vilket sätt har WISH varit viktigt för dig?
2. Vad tycker du om din arbetssituation i WISH?
3. Vad vill du säga till den svenska konsumenten?

Namn: Chanchali Tamang

Uppgift: Tvättar och torkar påsarna innan paketering

1. *"WISH har gett mig en förbättrad ekonomisk situation. Jag har inget annat arbete, men är inte heller i behov av detta tack vare WISH."*
2. *"Min arbetssituation är okey, men att tvätta påsarna är hårt arbete. Jag skulle gärna vilja prova på andra uppgifter inom WISH. Arbetet skulle vara roligare om jag hade fler arbetskamrater."*
3. *"Jag vill att ni svenska konsumenter ska köpa våra produkter. Då ni gör det stärker ni både mig och andra kvinnor i Nepal."*

Namn: Menuka Shrestha

Uppgift: Trycker tvättnötspåsar

1. *"Wish har varit mycket viktigt för mig. Tack vare den inkomsten har jag kunnat utbilda mina barn."*
2. *"Jag bor trångt och det gör att det blir ont om utrymme då jag arbetar. Jag hoppas att mina inkomster från WISH ska öka så jag kan bygga ett större hus. Jag har själv inte möjlighet att arbeta fler timmar, men jag skulle vilja anställa en assistent."*
3. *"Jag är mycket tacksam för att ni köper våra produkter. Ni hjälper oss både direkt- och indirekt och vi hoppas på en ökad försäljning!"*

Namn: Mira Shrestha

Uppgift: Initiativtagare till WISH och Packar tvättnötterna

1. *"WISH har gett mig en ökad social samvaro. Jag tycker om att jobba i grupp och mina arbetskamrater gör mig mycket glad. Det har även hjälpt mig ekonomiskt, men jag värderar vänskapen och mina nya kunskaper högre."*
2. *"Jag trivs mycket bra! Purna Kalash lokaler är rymliga och här kan jag umgås med mina vänner medan jag arbetar."*
3. *"Sverige är ett rikt land med stor köpkraft. Om ni väljer att köpa produkter från Nepal så ger ni oss ökade arbetstillfällen och en stärkt ekonomi."*

Namn: Shanta Poudel

Uppgift: Packar tvättnötterna

1. *"WISH är viktigt för mig för det ger mig en extra inkomst. Jag uppskattar även WISH för att det gett mig möjligheten att få komma och prata med andra kvinnor och jag har fått vänner och kollegor, vilket är mycket roligt!"*
2. *"Jag tycker det är mycket roligt att jobba inom WISH!"*
3. *"Jag tycker det är spännande med besök från Sverige. Jag är ju bara en enkel flicka, men jag är mycket glad över svenska besök hos oss och hoppas att ni kan komma oftare!"*

Namn: Tara Newa

Uppgift: Gör rökelser

1. *"WISH är och har varit mycket viktigt för mig. Det har inte bara varit en extra inkomst, utan även min största inkomstkälla."*
2. *"Tack vare de extra pengarna har jag kunnat skaffa mig ett eget hus och det har möjliggjort mycket bra arbetsförhållanden. Om jag får en ökad omsättning på mina produkter så kommer jag investera i att bygga ut mitt hus, men för den nuvarande produktionen har jag all plats jag behöver."*
3. *"Jag skulle tycka att det var vore mycket roligt om mina produkter blev populära i Sverige och att detta kunde utöka min försäljning."*

Namn: Urmila Shresta

Uppgift: Syr tvättnötspåsar

1. *"Jag hyr idag en lägenhet och har tre barn som går i skolan. WISH har kunnat hjälpa mig genom den ökade inkomsten, men jag tjänar fortfarande inte tillräckligt mycket för att kunna vara självförsörjande."*
2. *"Jag tycker om min arbetssituation. Jag jobbar delvis i min lägenhet med att sys påsar åt WISH och delvis i min egen syaffär."*
3. *"Jag hoppas att svenskar konsumenter ser ett värde i att stödja oss och konsumerar fler av våra produkter. Jag hoppas även att Sverige och Nepal ska kunna ha en god relation, både nu och i framtiden."*

Namn: Sudha Joshi

Uppgift: Initiativtagare till WISH och Packar tvättnötterna

1. *"Tack vare WISH kan jag idag fungera som en egen företagare och vara oberoende andra. Jag har mycket roligt medan jag arbetar och har nu dessutom tillräckligt med pengar för att kunna dela med mig till andra."*

2. *"Jag trivs mycket bra i Purna Kalash lokaler! Jag tycker om känslan av att ha kollegor som jag kan umgås och prata med. Det är roligare än att enbart arbeta ensam hemmavid."*

3. *"Jag har aldrig varit i Sverige och har svårt att föreställa mig hur ert land ser ut. Men jag vill varmt tacka er för att ni tror på och köper våra produkter!"*

6. ETT BESÖK I BYN JYAMRUNG, DHADING DISTRICT: DÄR NÖTEN ANVÄNDS LOKALT

6.1 Trädets utbredning och karaktär i byn Jyamrung

I Jyamrung planterar invånarna inte tvättnötsträd utan de växer vilt och har så gjort sedan långt tillbaka. Det finns inte en stor förekomst av träden utan de är få till antalet. De växer sida vid sida med papaya- mango-, persiko-, äppel- och ananasträd för att nämna några.

Trädets karaktär förändras under året. I maj får det vackra blommor och under juni och juli månad börjar nötterna, av lokalbefolkningen kallad frukt, att växa. De är färdiga för skörd i slutet av oktober. De plockas sedan från slutet av oktober till början av januari. I januari faller de av naturligt om ingen plockat ned dem. Att nötterna faller naturligt till marken påverkar inte deras kvalitet om de snart efteråt tas om hand. Om de däremot ligger några veckor blir nötens effekt inte lika intensiv. Enligt invånarna i byn Jyamrung så är kvalitén bäst direkt efter att de är plockade, men de håller god kvalitet under 5-6 månader efteråt. Kvalitén bevaras bättre om nötterna förvaras svalt.

Bild 3: Under besöket i april 2009. Lilla Bild 1: Ny liten planta, Bild 2: Fullväxt träd

Träden börjar producera nötter då de är mellan 10 och 15 år och ger sedan skörd tills att de är 100 år. Träden lever längre än så, men just nötproduktionen avstannar. Den faktiska åldern var något som invånarna i Jyamrung hade svårt att enas om. Dock poängterade de samtliga de goda egenskaper som ett träd besitter även efter att de slutar producera nötter. Trädet i sig kan användas som ved om det huggs ned för värnehållning och matlagning, men framförallt fungerar trädets lövverk som mat åt människornas getter.

Bild 4: Getter som äter tvättnötsträdets lövverk

Ett träd kan ge upp emot 20 kg nötter under ett år. De tvättnötsträd som finns i Jyamrung är inte privat ägda, även om de växer på någons mark, utan dess nötter ses som en gemensam resurs som vem som helst får nyttja. Nedan visas hur nötterna ser ut då de plockats av trädet. Dess utseende ser annorlunda ut då de säljs på den svenska marknaden eftersom de då behandlats genom att nöten tagits ur skalet och de har torkat. Därmed är det även sagt att det egentligen inte är en tvättnöt, utan att det är tvättnötens skal som får tvätten ren!

Bild 5: Nötens utseende, obehandlad och direkt från trädet

6.2 Lokal användning av nötterna

Tvättenöten har använts mycket länge i Nepal och det är först för 80 år sen som den industriella tvålen började användas i landet. Trots förekomsten av industriell tvål väljer många människor, framförallt i landets rurala delar, att fortsätta använda sina tvättenötter för rengöring. Även om tvål inte är särskilt dyrt så betraktas den ändå som en lyxvara att ha hemma. Enligt en kvinna i byn så var definitionen av att ha en god levnadsstandard följande *"it's when you can have sugar, tea and soap in your home, anytime you like"*.

Människorna i Jyamrung plockar nötterna under säsong och sparar dem sedan för resten av året. De plockar aldrig mer nötter än de behöver. Tidigare användes tvättenöten ihärdigt till väldigt många olika saker: tvättning av kläder, allrengöring i hemmet, kroppshygien och schamponering av håret. Dess användning återfinns fortfarande inom alla dessa områden men det är framförallt i tvättningen av kläder som den fortfarande används i vardagslivet. De andra användningsområdena byts successivt ut mot mer "moderna metoder".

I Sverige använder vi tvättenöten i våra tvättmaskiner, men på plats i Nepal används den vid handtvätt. För att få den lödbrande effekten och för att kunna komma åt det verkande ämnet saponin i nöten så krossas den. Mest vanligt är att man tar en sten och slår hårt mot nöten till den är i flertalet små flisor. Fröet inuti kastas bort. Klädesplagget man önskar tvätta viks ihop och inuti det vikta plagget placerar man flisorna för att sedan gnugga hårt i vatten så att bubblor utvecklas och såpan träder fram. Sedan sker tvättningen enligt de allmänna handtvättsprinciperna. Det krävs cirka 15 nötter till en större tvätt och 6–7 stycken till en mindre.

Bild 6: Lokalt krossas nöten med en sten och flisorna används för att utvinna tvättmedel.

6.3 Tips till de svenska konsumenterna

Ett bra tips som invånarna i Jyamrung ger oss svenska konsumenter är att om nötterna inte är använda inom den period som de rekommenderas och deras intensitet börjar avta så bör vi blötlägga dem innan användning. Detta motverkar den torra karaktären som de kan utveckla annars. Så gör nämligen människorna i Nepal då de använder de sista nötterna från föregående säsong, i väntan på nästa. De låter nötterna ligga och dra i vatten innan de krossar dem, för det möjliggör en bättre effekt hos nöten, med mer lödder och renare kläder.

6.4 När och var genomfördes besöket?

Henrietta Eurenus och Linnea Brunzell besökte byn Jyamrung mellan den 27 och 29 april 2009. Byn ligger i Dhading District, lokaliserat mittemellan Katmandu och Pokhara i Nepal.